

1. søndag i fasten

Prædiken i Holstebro valgmenighed

05-03-2017

DDS 496 Af dybsens nød

DDS 305 Kom, Gud Helligånd, kom brat!

DDS 395 Guds ord blev aldrig bundet

DDS 336 Vor Gud han er så fast en borg

DDS 52 Du, Herre Krist

Skriften er en dolk

Vi skal forestille os, at vi er på et museum. Vi er i sal nr. 14, og vi finder her en montre, hvor penne og blæk, bøger og computer er udstillet. Hen over montren er en papirstrimmel fastgjort. På den står der:

”Skriften er en spids dolk, der borer sig lige ind i hjertet. Den sårer og heler, men først og fremmest sårer den”¹.

Skriften er, hvad denne papirstrimmeltekst understreger, ligesom mennesket en tvetydig størrelse. Den kan hele, og den kan sårer. Og mest det sidste.

Skriften kan i gode romaner og stærk poesi tale til os, bringe os glæde og vække til eftertanke. Skriften kan give os gode råd og påminde os om, hvad vi skal. Skriften, bogstaverne, sætningerne, beskrivelserne, optegnelserne kan være med til at give os øjne til at se verden med og hjælpe os til at leve sammen her på denne skrøbelige og forgængelige jord. Skriften kan hele.

Men verden og historien er samtidig også fuld af hadefulde bøger og ondsindet skrift.

Fra det 20. århundrede f.eks. det rædselsfulde antisemitiske skrift *Zions Vises protokoller* fra 1903, som bygger på andre gamle antisemitiske skrifter og ondsindede teorier, og et andet eksempel er Hitlers *Mein Kampf*.

Rækken er lang af hadefulde bøger og ondsindet skrift. Vi kunne tilføje Breiviks sammensummerium af ideologiske brokker og Al Quaidas bandbullaer og fjendtlige opråb.

Men vi bør også medtænke den stadige strøm af vrede, fornærmede og stærkt følelsesmæssige udbrud, som internettet og de digitale medier så let frister os til.

¹ Claudio Magris, *Intet retslig efterspil*, Kbh.2016

Det er blevet så let at gå til tasturet og sende sin surhed, sin vrede og sit had, sin 'hate speak' og opfordring til modstand og al sin dagligstue krigsretorik, som skrift ud i verden i en strøm af opdateringer og twitts.

Det er så let at skrive ordet "råddenskab" og bruge det til betegnelse af andre og til stempling af andres liv og virke.

Det luner at skamme andre ud. Den ny tids meningspaparazzi lever i sin stue og på sit net, lever som lige del linievogter og opildner og bruger her netop skriften som en spids dolk.

Godt i en sådan skriftverden, hvor vi mennesker tumler rundt og får skrevet alt for meget og alt for hurtigt og alt for ugenomtænkt og uden sans for, hvad som burde være gemt i det dunkle og aldrig burde være kommet frem i det offentlige, godt her at komme til kirke, til gudstjeneste, og forsage djævelen, sige nej til det onde.

Det er der fortsat brug for. Det er nødvendigt. For det er os selv, som gør det onde, og som misbruger skriften ved at bruge den som dolk og til at såre hinanden.

Godt her i dag, i de bibelske læsninger, også at høre ordene om Jesus i ørkenen. Han lod sig ikke friste af Djævelen, sagde nej til det onde. Godt, at han modsat os, stod imod.

Og godt også at høre Paulus formaninger om, at af Guds tjenere fordres retsindighed, tålmodighed og mildhed.

Hvor svært det end kan være at leve op til i en verden, hvor vi alle har spist af æblet, så gælder Jesu ord fra bjergprædikenen stadigvæk, hans retoriske spørgsmål: "Hvorfor ser du splinten i din broders øjne, men lægger ikke mærke til bjælken i dit eget øje?" (Matt 7,3)

Dialogens dæmoni

Udstillingen på museet, som jeg refererede til, og genstandene i montren i sal 14, er egentlig ikke fra en udstilling, som jeg har set. Det er derimod fra en udstilling, som jeg har læst om i romanen *Intet retslig efterspil* skrevet af den slovenske forfatter Claudio Magris.

Museet er romanens omdrejningspunkt. Et krigsmuseum, oprindeligt skabt ud af en antikrigsholdning, ovenpå Anden Verdenskrig, skabt ud fra en tanke om, at hvis vi blot får sat alle våben på museum, så er de trods alt ikke længere i brug.

Magris udstiller i sin roman den vold og den ondskab, som vi mennesker forvolder hinanden. Men han formår samtidig i sin roman at pege på tvetydigheden i menneskers handlinger.

Det gælder både det menneske, som udnævnes som krigshelt, og den, som fremstår som offer. Magris udstiller på realistisk vis det menneskelige bedrag, vores evne til fortrængning og vores ualvorlige omgang med fortidens synder.

"Skriften er en spids dolk, der borer sig lige ind i hjertet. Den sårer og heler, men først og fremmest sårer den" Det er skriften på væggen, når vi bruger skriften som dolk.

Hvad angår den ondskab, som vi møder i fortællingerne i dag i de bibelske skrifter, så er det imidlertid værd at lægge mærke til, hvordan det ikke er skriften, men dialogen, samtalen, som henholdsvis fører Adam og Eva ud i overtrædelsen af Guds bud og som fører Jesus ud i fristelsen. En fristelse, han dog står imod.

Dialog og samtale er både væsentlig og godt, helt uundværlig for menneskelig samvær, men det er netop også her i dialogen, i samtalen, at vi kan gejle hinanden op og friste hinanden til at gøre ondt. Vi kan nemt snakke ondskaben frem, ved at dehumanisere vores næste, og snakke fordringen til os hver især ned, så vi kun følger vores egen lyst og interesse. Og vi helt glemmer vores omverden, vores næste.

Tag nu historie, som vi kender som syndefaldsberetningen, om Adam og Eva, som spiser frugten af kundskabens træ. De ved godt, de ikke må spise af det. Men slangen frister kvinden, og kvinden frister manden, og så spiser de løs. Og da Gud om aftenen finder Adam og Eva i haven, og konfronterer dem med deres gerninger, så prøver de på at snakke udenom:

"Slangen forledte mig", siger kvinden.

"Kvinden gav mig af frugten", siger manden.

Et er, at Adam og Eva har gjort, hvad de ikke måtte, overtrådt Guds bud, men de kan ikke engang stå ved deres gerninger. De undskylder sig, skyder skylden på en anden. Det gør synden dobbelt, og viser, hvordan dialog og samtale også kan blive til demoni.

Lær det! Vi kan ikke snakke os fra det, det ansvar vi har for vores gerninger og den opgave vi har i at værne om hinanden.

Hertil er der så brug for hjælp. Der er en grund til, at vi søndag efter søndag i kirken indleder trosbekendelsen med at sige nej til Djævelen og forsøger det onde. For det er vi mennesker, som i skrift, ord og handlinger gør det onde. Der skal, fordi vi gør det igen og igen, siges nej igen og igen.

Og på samme måde er det nødvendigt, at vi dagligt beder Fader Vor, slutter dagen af med den bøn, hvori vi beder til Gud vores far: "Og led os ikke ind i fristelse, men fri os fra det onde."

En forsagelse og en bøn, som bygger på en tillid til, at hvad vi har svært ved at stå imod, og hvor vi fejler, der står Guds egen søn urokkelig, lader sig hverken friste til at prøve Guds nåde af eller til at vælge en anden herre end sin far i himlen.

Ja, han står ikke blot imod djævelens fristelser, han jager det onde væk samtidigt med – tør vi håbe - at han holder fast i os.

Giv os at leve i en sådan tillid.
I Jesu navn. Amen